

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5Co/24/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7514207040
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ján Slobodník
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7514207040.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jána Slobodníka a sudkýň JUDr. Slávkovej Zborovjanovej a JUDr. Adriany Murínovej, v spore žalobcov 1. O. F., D.. X.XX.XXXX, N. A.Í. Č.. XX V. X. R. F., D.. XX.X.XXXX, N. A. Č.. XX, obaja zastúpení JUDr. Rastislavom Lenartom, advokátom, so sídlom Pollova 32, Košice, proti žalovanej L.. B. Š., D.. XX.X.XXXX, N. Č. - X. C., Z. X, zastúpená JUDr. Katarínou Habiňákovou, advokátkou, so sídlom Štúrova 20, Košice, o neplatnosť právneho úkonu, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Košice-okolie č.k. 16C/143/2014-103 z 20. apríla 2018

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalovaná má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie (ďalej aj súd) tak, že žalobu zamietol, a že žalobcovia v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanej trovy konania v celom rozsahu odôvodnených, preukázaných a účelne vynaložených výdavkov v súdnom konaní, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

2. Vychádzal z toho, že podaním doručeným súdu dňa 4.11.2015 žalobcovia žiadali, aby súd pripustil do konania ako vedľajších účastníkov na strane žalovaného JUDr. S. Š., V. D. V. Z. F., zastúpenú Okresným úradom Trebišov. Nakoľko JUDr. S. Š. a Slovenská republika, Okresný úrad H. do konania nevstúpili, súd o ich vstupe nerozhodoval. Z dôvodu nesúhlasu žalovanej so vstupom vedľajšieho účastníka (od 1.7.2016 tzv. intervenienta) V. D. do konania súd rozhodoval o jeho pripustení. Súd však nezistil žiaden právny záujem tohto intervenienta na výsledku konania, preto uznesením zo dňa 23.2.2018, č.k. 16C/143/2014-94, právoplatným dňa 15.3.2018 vstup intervenienta do konania nepripustil. S účinnosťou od 1.7.2016 sa na konanie sporových strán pred súdom vzťahuje zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Súd podľa tohto predpisu postupuje aj v konaniach začatých pred účinnosťou tohto zákona (§ 470 ods.1 CSP). V súvislosti so zmenou právnej úpravy sporového konania pred súdom od 1.7.2016 žalovaná poukázala na skutočnosť, že ani podľa tejto novej právnej úpravy nemajú žalobcovia naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Neplatnosť závetu je právnou skutočnosťou podľa ust. § 2 ods.1 Občianskeho zákonníka, pričom nová právna úprava pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). V danom prípade možnosť podať takúto žalobu zo žiadneho právneho predpisu žalobcom nevyplýva. Spochybňovala aj aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov v konaní na podanie takejto žaloby.

3. Z obsahu pripojeného spisu súdu sp.zn. 7C/145/2011 vyplynulo, že predmetom uvedeného konania bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi T. G. ako predávajúcim a žalobcami (v uvedenom konaní v procesnom postavení žalovaných) ako kupujúcimi datovanej dňa 30.8.2007, vklad ktorej bol

povolený dňa X.XX.XXXX A. S. XXX/XX, a určenie, že nehnuteľnosti v k.ú. A., P. A.-Y. zapísané na U. Č.. XXXX, a to rodinný dom Z..Č..XX D. A. Č..XXX/X a A. A..Č..XXX/X V. XXX/1 patria v podiele 1/1 do dedičstva po neb. T. G. oproti vráteniu kúpnej ceny.

Rozsudkom zo dňa 29.3.2017 súd určil, že predmetné nehnuteľnosti patria v podiele 1/1 do dedičstva po neb. T. G.. Žalobkyňa (Ing. B. Š.) zaviazal zaplatiť žalovaným (O. F. V. R. F.) spoločne a nerozdielne sumu 2.489,54 eura. Žalobu v časti o určenie neplatnosti absolútnej neplatnosti vyššie uvedenej kúpnej zmluvy zamietol a žalobkyni priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33,33 %, pritom z rozsudku vyplýva, že vykonaným dokazovaním súd dospel k záveru, že T. G. konal v čase podpisu kúpnej zmluvy v duševnej poruche, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným, a preto je uzavretá kúpna zmluva absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle ust. § 38 ods.2 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa mala právny záujem na požadovanom určení, pretože je závetnou dedičkou neb. T. G. a na liste vlastníctva sú ako vlastníci zapísaní žalovaní titulom absolútne neplatnej kúpnej zmluvy. Preto súd určil, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy patria v podiele 1/1 v celosti do dedičstva po neb. T. G.. Zamietnutie žaloby v časti o určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy súd zdôvodnil tým, že na predmetnom určení žalobkyňa nemala naliehavý právny záujem; uvedenú otázku súd posudzoval ako predbežnú v súvislosti s rozhodovaním o určení nehnuteľnosti do dedičstva.

4. Súd citoval § 80 písm. c) O.s.p. (teraz § 137 CSP a dôvodil, že v záujme zachovania právnych účinkov úkonov vykonaných v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP (§ 470 ods.2 CSP), súd prípustnosť podanej žaloby posudzoval podľa ust. § 80 písm.c) OSP. Z podanej žaloby i doposiaľ vykonaného dokazovania nevyplýva naliehavý právny záujem žalobcov na žiadanom určení neplatnosti závetu. Prípadný úspech žalobcov v tomto konaní nezmení ich právne postavenie, keďže žalobcovia nie sú do úvahy prichádzajúcimi dedičmi po neb. porúčiteľovi. Vyhovenie žalobe by nemohlo priniesť žiadne konečné právo žalobcom, nanajvýš by mohlo byť prostriedkom pre ďalšie súdne konania, čo je v zásade neprípustné. Existencia naliehavého prípadného záujmu nebola v konaní preukázaná, a preto súd žalobu bez posudzovania jej dôvodnosti zamietol.

5. K aktívnej vecnej legitímácii žalobcov súd uviedol, že táto úzko súvisí s existenciou resp. neexistenciou naliehavého právneho záujmu.

Pojem vecná legitímácia sa v civilnom procesnom práve používa pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jedna zo strán sporu subjektom práva a druhá na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide. Aktívna (aj pasívna) vecná legitímácia je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta. Nedostatok vecnej legitímácie, či už aktívnej alebo pasívnej, má za následok zamietnutie žaloby. Žalobcovia svoju aktívnu legitímáciu odvodzujú od skutočnosti, že podanou žalobou sa domáhajú vyslovenia absolútnej neplatnosti právneho úkonu a tejto sa môže dovoliť ktokoľvek a kedykoľvek. Toto právo však neplatí absolútne. Absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže úspešne dovolať každá osoba, ktorá má na tom právny záujem, pričom môže ísť aj o tretiu osobu, ktorej hmotnoprávne postavenie je týmto právnym úkonom dotknuté. V prípade, ak sa takáto osoba chce dovolať neplatnosti právneho úkonu, musí preukázať naliehavý právny záujem žalobcu na takomto určení. Keďže žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem na podaní žaloby, nesvedčí im aktívna legitímácia v tomto konaní.

6. Nakoľko sa súd z vyššie uvedených dôvodov (neexistencia naliehavého právneho záujmu) už nezaoberal dôvodnosťou žaloby, neprípustil žalobcami navrhované vykonanie dokazovania - výsluch žalobcov a svedkyne V. D., preto má za to, že v prípade absencie naliehavého právneho záujmu musí byť žaloba bez ďalšieho zamietnutá a z dôvodu hospodárnosti konania je neprípustné zaoberať sa dokazovaním vo veci samej (viď rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo 26/2007, 2Cdo 231/2007, 1Cdo 91/2006). Tomuto zodpovedá právo druhej strany sporu na prejednanie veci hospodárne a bez zbytočných prietahov (čl.48 ods.2 Ústavy SR, čl.17 CSP).

7. O trovách konania rozhodol súd podľa ust. § 255 ods.1 CSP, v zmysle ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci a keď žalovaná bola v konaní plne úspešná, bola jej voči žalobcom priznaná náhrada trov konania v celom rozsahu odôvodnených, účelných a preukázaných výdavkov.

8. V podanom odvolaní žalobcovia uviedli: Ako prvé namietame, zmatečnosť a nepresnosť označenia bydliska žalobcov 1. a 2. v záhlaví napadnutého rozsudku , kde je uvedené, že, „bytom Perín č. 79,, pritom žalobcovia. 1. a 2. majú bydlisko Perín č. 79 , 044 74 Perín - Chým / vid' obsah spisu a obsah plnomocenstva zo dňa 3.4.2014/. Žaloba o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu boja v predmetnej veci podaná dňa 14.04.2014 a súd o veci, že „žalobu zamietá,, rozhodol po viac ako 4 rokoch !

Žalobcovia 1. a 2. na základe vyššie uvedenej skutočnosti, ako aj skutočnosti, že na Okresnom súde Košice - okolie prebiehalo konanie pod sp.zn. 7C/145/2011 , kde žalobkyňou bola žalovaná v tomto konaní a žalovanými boli žalobcovia v tomto konaní a kde sa riešila otázka neplatnosti kúpnej . zmluvy a kde súd rozhodol rozsudkom zo dňa 29.3.2017 považujú dĺžku tohto konania, za neprípustnú z ohľadom na predmet konania.

Ak súd vo svojom odôvodnení rozsudku v bode 10. vychádzal a uvádzal skutočnosti zo spisu Okresného súdu Košice-okolie, sp. zn. 7C/145/2011, tak mal uviesť aj skutočnosti, ktoré sú obsahom odvolania proti tomuto rozsudku a keďže predmetný napadnutý rozsudok NIE JE PRÁVOPLATNÝ, považujú žalobcovia uvádzanie obsahu z predmetného neprávoplatného rozhodnutia , za prejav možnej zaujatosti a nie nestrannosti konajúceho súd. Dovoľme si uviesť niekoľko skutočností z odvolania proti rozsudku Okresného súdu Košice- okolie , sp. zn. 7C/145/2011: namietali sme, absolútnu zmatečnosť a nevykonateľnosť napadnutého rozsudku , hlavne vo výrokoch I. a II., kde vo výroku I. súd určil, že nehnuteľnosti v kat. území A., obci Perín-Chým-, okres Košice-okolie zapísané na liste vlastníctva č. XXXX a to rodinný dom súpisné č. XX na KNC parcele č. 223/1 a pozemky KNC parcela č. 222/1 - záhrady vo výmere 438 m2 a KNC parcela č. 223/1 - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 602 m2 patria v podiele 1/1 do dedičstva po neb. T. G., D.. X.X.XXXX, R.. XX.XX.XXXX, avšak žalobu o vyslovenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi T. G. , D.. X.X.XXXX, R.. XX.XX.XXXX ako predávajúcim a žalovanými 1/ a 2/ ako kupujúcimi uzatvorenú dňa 30.8.2007, ktorej vklad bol povolený 8.10.2007 pod V 981/07 ZAMIETOL! teda takto súd vytvoril svojim rozhodnutím právny stav , kedy sú žalovaný 1/ a 2/ naďalej platne a právoplatne vlastníkmi vyššie uvedených nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. 2710 , kat. území A., obci Perín-Chým , okrese Košice-okolie, v spoluvlastníckom podiele 1/1 a na druhej strane určil, že tie isté nehnuteľnosti patria do dedičstva v podiele 1/1 po D.. T. G., D.. X.X.XXXX, R.. XX.XX.XXXX ???!!! Žalovaný 1/ a 2/ poukázali, že keďže súd žalobu o vyslovenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi T. G., D.. X.X.XXXX, R.. XX.XX.XXXX ako predávajúcim a žalovanými 1/ a 2/ ako kupujúcimi, uzatvorenú dňa 30.08.2007 ZAMIETOL, tak na základe akého právneho titulu má byť žalobkyňa povinná zaplatiť sumu 2.489,54 € ?? Teda je zrejmé , že súd NEUVIEDOL a podľa názoru žalobcov , celkom zámerne „ zmatečný a nevykonateľný „ obsah z rozhodnutia Okresného súdu Košice-okolie , sp. zn. 7C/145/2011.

Ad 3. Žalobcovia doručili dňa 30.10.2014 súdu v danej veci písomné podanie , z obsahu "ktorého vyberáme : -žalobcovia sa svojim návrhom domáhali, aby súd po vykonanom dokazovaní určil, že závet vyhotovený dňa 8.2.2007 nebohým T. G., naposledy bytom M. XXXX/X, H., D.. X.X.XXXX, G. R. W. XX.XX.XXXX, kde za závetnú dedičku ustanovil odporkyňu L.. B. Š., F. T., D.. X.X.XXXX, N. Z. XXX/ X, Č. - X. C., je absolútne neplatný.

- žalobcovia mali za to, že v prebiehajúcom konaní na Okresnom súde Košice-okolie , pod číslom konania: 7C/145/ 2011 - konanie o neplatnosť kúpnej zmluvy a určenie nehnuteľnosti do dedičstva oproti vráteniu kúpnej ceny 2.489,54 Eur s príslušenstvom, nebol zo strany navrhovateľa preukázaný naliehavý právny záujem , avšak navrhovateľa v konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie , sp.zn. 16C/142/2014 majú naliehavý právny záujem a tento je daný , v zmysle § 80 písm. c) O.s.p., pretože takéto určenie môže a mohlo by predísť žalobe na plnenie podľa § 80 písm. b) O.s.p. /vid' R č. 24/1995 /.

- teda to v danom prípade znamená , že rozhodnutím súdu o nároku žalobcov v tomto konaní, kde by súd rozhodol o absolútnej neplatnosti právneho úkonu a tohto návrhu sa môže domáhať každý, bez ohľadu na to , či bol účastníkom právneho úkonu a tejto absolútnej neplatnosti sa možno dovolávať kedykoľvek súdnou žalobou o určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu a je tu aj naliehavý právny záujem z dôvodu, že môžu okrem závetného dediča - žalovanej , existovať ďalšie osoby ako dedičia zo zákona a ich dedičské právo im mohlo byť upreté a mohli byť vyššie uvedeným závetom poškodený , je tu absolútne legitímny dôvod na podanie tohto návrhu.

- žalobcovia uviedli príklady judikatúry o ktorú opierajú svoju žalobu :

ZSP 6/2003 str. 163 - Naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) OSP je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je; ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla.

R 3 Cdo 89/95 - naliehavý právny záujem o určenie, že odporca nie je závetným dedičom.

ZSP 3/98 č. 1 - určovací žaloba podľa § 80 písm. c) O.s.p. je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu c k odpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovací žaloba účinnejšie, než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu riešeného právneho vzťahu, takže jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravy, ktorá odvráti prípadné budúce spory medzi účastníkmi.

Avšak konajúci súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku zo dňa 20.04.2018 v bode 4. odôvodnenia absolútne nevysporiadal z vyššie uvádzanými judikátmi, len uviedol: ZSP

6/2003 , k 3 Cdo89/95 a ZSP 3/98 bez toho , aby sa vyjadril ku ich aplikácii v danom súdnom konaní!!! Preto považujú žalobcovia uvedené súdne rozhodnutie aj za nepreskúmateľné z dôvodu , že sa súd nevysporiadal zo všetkými predloženými dôkazmi.

Ad 4. V podanej žalobe doručenej súdu dňa 14.04.2014 , žalobcovia uviedli aj tieto skutočnosti: nebohý T. G., D. N. M. XXXX/X , H. , D.. X.X.XXXX , R. W. XX.XX.XXXX, zanechal závet vyhotovený 8.2.2007, kde za závetnú dedičku bola ustanovená odporkyňa L..B.Í.D. Š.L.Á. a uvedená dedičská vec bola prejednaná u Notára JUDr. Alexandra Demetera, so sídlom v Sečovciach, sp. zn. 1D/692/2008 , D not 2/2009 a bolo vydané Osvedčenie o dedičstve zo dňa 27.4.2009. Dôvodom podania návrhu na vyslovenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu je skutočnosť a jednoznačná pochybnosť o tom , že pokiaľ vyššie uvedený súdny znalec vyslovil svoje závery o nespôsobilosti nebohého T.Š.G. G.É.F. na právne úkony v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy dňa 6.9.2007, vzniká jednoznačná pochybnosť aj o jeho nespôsobilosti nebohého T. G. na vyhotovenie ZÁVETU zo dňa 8.2.2007. Táto pochybnosť je zvýraznená , zatiaľ zistenými závermi hore súdneho znalca /pozn. v uvedenom konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie , pod číslom konania: 7C/145/ 2011, bolo nariadené znalecké dokazovanie , výsledkom ktorého je znalecký posudok číslo 3/2014 zo dňa 20.01.2014 vyhotovený znalcom O..L. O.Í.G., znalkyňou z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie - Psychiatria, CPLDZ Košice, Skladná 2, Košice. Úlohou znalca vo vyššie uvedenom znaleckom posudku bolo posúdiť, či nebohý T.Š.I. G.É.F. v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy zo dňa 6.9.2007 - trpel duševnou poruchou, bol schopný vnímať obsah a význam tohto právneho úkonu, vedel posúdiť následky tohto právneho úkonu, dokázal ovládnuť svoje konanie.

Na vyššie uvedené otázky znalec v závere svojho znaleckého posudku odpovedal len absolútne strohými vyjadreniami, bez podrobnejšieho zdôvodnenia, z obsahu ktorých vyplýva, že nebohý T. G. v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy dňa 6.9.2007 trpel Demenciou vaskulárneho pôvodu, resp. zmiešanou demenciou /pozn. teda znalec neodpovedal na otázku súdu, či trpel duševnou chorobou,, že nebohý T. G. nebol schopný správne vnímať obsah a význam tohto právneho úkonu, že nebohý T. G. nevedel posúdiť následky tohto právneho úkonu, že nebohý T. G. nedokázal ovládať svoje konanie, ktoré sú uvedené v predmetnom znaleckom posudku na strane 18, kde znalec uviedol, že nebohý T. G. mal vo svojich zdravotných záznamoch uvedené , že v roku 2004 sú záznamy cca raz mesačne so záverom AS demencia resp. Vaskulárna demencia ťažkého 1. stupňa. A teda znalec skonštatoval, že už v roku 2004 nebohý T. G. mal trpieť duševnou chorobou - AS demencia resp. Vaskulárna demencia ťažkého stupňa , ktorá podľa záverov znalca mala vpi/. ;a jeho chápanie a vnímanie okolitého sveta , teda nemal byť schopný správne vnímať obsah a význam právneho úkonu a že nevedel posúdiť následky právneho úkonu a že nedokázal ovládať svoje konanie. Preto aj s poukazom na vyhotovený závet zo dňa 1)8.02.2007, ktorý vyhotovil nebohý T. G., naposledy bytom M. XXXX/X, H., D.. X.X.XXXX, R. W. XX.XX XXXX, ako aj zatiaľ posledné závery znaleckého posudku číslo 3/2014 zo dňa 20.01.2014, vyhotoveného znalcom O.. L. O., znalkyňou z odboru Zdravotníci o a farmácia, odvetvie Psychiatria, CPLDZ Košice, Skladná 2, Košice, je možné vyvodiť záver, že uvedený Závet zo dňa 8.2.2007 je absolútne neplatným právnym úkonom.

Pokiaľ sa v hore uvedenom súdnom konaní rieši otázka neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 30.08. 2007, podpísanej nebohým T. G.É. dňa 6.9.2007 , vznikla tu jednoznačne aj otázka, či bol nebohý T. G. spôsobilý na vyhotovenie závetu dňa 8.2.2007, keďže podľa doposiaľ zistených záverov znalca, mal trpieť od roku 2004 duševnou chorobou - AS demencia resp. Vaskulárna demencia ťažkého stupňa. A teda širším výkladom záverov znalca možno povedať, že aj v čase vyhotovenia závetu nebohým T.Š.G. G.É.F., dňa 8.2.2007, nemal byť schopný posúdenia svojho konania „nemal byť schopný“ správne vnímať obsah a význam právneho úkonu a že nevedel posúdiť následky právneho úkonu a že nedokázal ovládať svoje konanie. S poukazom na skutočnosť, že sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu môže domáhať každý bez ohľadu na to , či bol účastníkom právneho úkonu a tejto absolútnej neplatnosti sa možno dovolávať kedykoľvek súdnou žalobou o určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu a je tu aj naliehavý právny záujem z dôvodu, že môžu okrem závetného dediča - odporkyne , existovať ďalšie osoby ako dedičia zo zákona a ich dedičské právo im mohlo byť upreté a mohli byť vyššie uvedeným závetom poškodený, je tu absolútne legitímny dôvod na p udanie tohto návrhu. Keďže doterajšie vyššie uvedené závery znalca, zatiaľ preukazujú existenciu duševnej poruchy aj v čase vyhotovenia závetu zo

strany nebohého T.Š.G. G.É.F. dňa 8.2.2007, preto považujú žalobcovia uvedený Závet zo dňa 8.2.2007, ako uzatvorený v rozpore so zákonom a to minimálne v rozpore s dobrými mravmi, ako aj s poukazom na § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda neplatný je právny úkon urobený osobou v duševnej poruche, hoci aj prechodnej, ak šlo o takú duševnú poruchu, ktorá zapríčinila jej nespôsobilosť na urobený právny úkon, pritom sa nevyžaduje aby taká osoba bola súdom pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo aby bola v svojej spôsobilosti obmedzená. Žalobcovia svojim písomným podaním zo dňa 30.10.2015 navrhli pristúpenie vedľajšieho účastníka do konania a to: M.. S.É.F. Š.H., N. A.Á.S. XXX, XXX XX Č.V., V. D.Á.G.Á., N. S.Á. XXXX/XX, XXX XX G.Š.L. a Slovenskej republiky, zastúpenej: Okresným úradom Trebišov, M.R.Štefánika 1161/184, 075 01 Trebišov. Zároveň žalobcovia navrhli, aby konajúci súd o ich podanom procesnom návrhu rozhodol samostatným písomným uznesením s možnosťou podať opravný prostriedok - avšak z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva či a kedy súd rozhodol o podanom procesnom návrhu u písomným uznesením a ani ako o ňom rozhodol. Teda aj z tohto pohľadu považujú žalobcovia napadnuté uznesenie za nejasné a nepreskúmateľné. Vstup vyššie uvedených osôb do konania boli žalobcami odôvodnený takto /citujeme/:

„ 1. Odporca L.. B. Z. F. T., N. Z. XXX/X, XXX XX Č.W. - X. C., W.H. D.: X.X.XXXXX, sa stala závetnou dedičkou po nebohom T. G., v osvedčení o dedičstve Okresného súdu súdu v Trebišove, 1 D/692/2008, D not 2/2009 bolo potvrdenie dedičstvo pre odporcu, kde mali pohľadávku na pohrebnom M. S. Š., N. A. XXX, XXX XX Č. v sume 161,19 Eur a V. D., N. S. XXXX/XX, XXX XX G. v sume 551,02 Eur. Zároveň poukazujeme, že v konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie, sp.zn. 7C/145/2011, bola dňa 10.12.2012 vypočutá ako svedkyňa L.. I. A., ktorá vo svojej výpovedi uviedla na strane 9 zápisnice o pojednávaní, že dňa 4.6.2008 boli u p. G. jeho príbuzné a boli aj u p. riaditeľa, s ktorým tiež jednali a bola to ich prvá návšteva p. G., pri ktorej uviedli, že sú jeho jedinými dedičkami a že spísal závet /pozn. p. G. bol klientom Domova dôchodcov a sociálnych služieb v Trebišove od roku 2003 ... /. Tak isto uvedená svedkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že L.. Š. pozná osobne odvtedy, čo prišla do domova dôchodcov po podpise kúpnej zmluvy p. G., teda cca pol roka až 1 rok po podpise zmluvy na O. F. V. R. F.

Teda bude otázkou a úlohou súdu v tomto konaní preukázať ako je možné keď nebohý p. G.É.F. bol klientom - Domova dôchodcov a sociálnych služieb v Trebišove od r. 2003 tak podľa výpovede vyššie uvedenej svedkyne, ona videla až dňa 4.6.2008 príbuzné p. G.É.F. a to prvýkrát, zriadil závet vlastnou rukou a navrhujeme, aby si súd pripojil dedičský spis z Okresného súdu Trebišov sp.zn. ID/692/2008, D not 2/2009, z dôvodu oboznámenia sa súdu s obsahom a formou závetu zo dňa 8.2.2007 a bude tak isto úlohou súdu, aby zistil a zistil formou znaleckého skúmania či je autentická predmetná listina - závet.

V prípade, ak sa odborným znaleckým skúmaním preukáže, že ani v čase vyhotovenia závetu dňa 08.02.2007, nebol po, učiteľ T.Š.I. G.É.F. - pozn. podľa názoru znalca v konaní vedenom na Okresnom súde Košice - okolie, sp.zn 7C/145/2011 to tak vychádza z kontext. znaleckého posudku - nebude mať L.. B.Í.D. Š.L.Á. aktívnu vecnú legitímáciu, byť dedičom a ovi žalobcom v predmetnom konaní a takýto majetok ako odúmrt' pripadne štátu, ktorého podľa miesta úmrtia v Trebišove, zastupuje Okresný úrad Trebišov. Teda existuje" tu subjekt - Slovenská republika, ktorá by mala naliehavý právny na určení, či závet je alebo nie je platný. Zároveň uvádzame, že dôvodom návrhu na vstup vedľajšieho účastníka na strane odporcu je hlavne tú skutočnosť, že vedľajší účastník môže predložiť, listiny a pod. aj vyjadrenia ku samotnej právnej veci a môžeme sa dozvedieť informácie, ktoré budú potrebné pre rozhodnutie súdu v tomto konaní." /KONIEC CITÁCIE/ Tým, že súd nepripustil vykonanie dôkazu - výsluchu svedkyne Angeliky Novákovvej a v konaní neboli vypočutí ani obaja žalobcovia a ani žalovaná, súd nemal vo veci splnené všetky zákonné náležitosti na to, aby mohol rozhodnúť.

Na pojednávaní dňa 2.4.2018 po výzve súdu na zhrnutie svojho stanoviska a uplatnenia práva záverečnej reči, právny zástupca žalobcov uviedol, že s poukazom na procesné návrhy, ktoré boli podané na pojednávaní dňa 20.4.2018 máme za to, že súd v prípade ak vydá rozhodnutie vo veci samej bude postupovať predčasne, pretože žalobcovia v 1. a 2. rade neboli vypočutí v konaní ako strany sporu, to znamená v prípade, v tomto prípade v podstate im bolo odňaté právo konania pred súdom a právo navrhovať dôkazy, tým pádom aj im bolo odňaté právo aj podávať záverečné zhrnutia, záverečné zhodnotenie a záverečnú reč. Tak isto s poukazom na napadnuté uznesenie zo dňa 23.2.2018, kde v odôvodnení súd uvádza, že Angelika Nováková oznámila súdu, že súhlasí vstupom do konania, ktorú sme navrhli na nasledujúcom pojednávaní vypočuť, máme za to, že nebola nepreukázané, aby nebol splnený naliehavý právny záujem, pretože v podstate v tomto konaní od začiatku trvajú žalobcovia na podanej žalobe a poukazujú hlavne na rozpornosť úkonov, ktoré v jednom konaní, posúdil vlastne súd, že v podstate boli vykonané ako keby v rozpore so zákonom, pretože vlastne á n nebohý T. G., konal vlastne . v duševnej poruche. Toto vyplýva zo znaleckého posudku O.. L. O. a v podstate obdobná situácia nastala na strane žalovanej v tomto konaní L.. B. Š., pretože v podstate keď vyplynul záver, že mal konať v nejakej duševnej poruche, to znamená 6-7 mesiacov pred tým túto duševnú poruchu mal,

to znamená aj ten závet, ktorý bol vykonaný a bol vyhotovený, tak isto mal byť vyhotovený za neplatný. S poukazom na ust. § 355 a nasl. a § 365 Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z.z., majú žalobcovia 1/ a 2/ za to že napadnuté rozhodnutie bolo vydané predčasne a neúplne, pretože konanie má vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo vecí, súd prvej inštancie nevykonal všetky potrebné dôkazy, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam, skutkový stav neobstojí a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Na základe uvedeného, s poukazom na stanovenie zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok § 355 a § 365 ods. 1 písm. a /, b/, d/, e/, f/, g/, h/ máme za to, že konajúci súd pochybil a porušil vyššie uvedené zákonné ustanovenia a preto navrhujeme, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

9. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaná uviedla: navrhujem, aby krajský súd napadnutý rozsudok z jeho správnych dôvodov potvrdil a zaviazal žalobcov na náhradu trov tohto konania. Tvrdenia žalobcov v odvolaní sú v rozpore s vykonaným dokazovaním nielen v konaní 16C 143/2014, ale aj s dokazovaním, ktoré súd vykonal vo veci 7C 145/2011. V konaní č. 7C 145/2011 súd zisťoval dôvodnosť návrhu, vykonal dokazovanie znaleckým zistením, či v čase spísania kúpnej zmluvy bol poručiteľ D.. T. G. spôsobilý v plnom rozsahu vykonať takýto úkon. Zo záverov znaleckého dokazovania okresný súd ustálil, že poručiteľ nebol schopný chápať zmysel svojho konania v dôsledku stareckej demencie. Z týchto dôvodov súd aj vo veci rozhodol po predchádzajúcom zistení, či je tu daný naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva z dôvodu, že predávajúci nemal spôsobilosť na právny úkon. Táto nespôsobilosť činila kúpnu zmluvu za právny úkon, ktorý je absolútne neplatný. V tomto konaní sa žalobcovia domáhali vyslovenia, že závet, ktorý poručiteľ T. G. vyhotovil dňa 8.2.2007, je závetom neplatným. Aj v tomto konaní súd skúmal, či žalobcovia majú naliehavý právny záujem a súd zistil, že žalobcovia takýto právny záujem na určení neplatnosti závetu nemajú, pretože to nevyplýva z právneho predpisu, najmä hmotného práva. Uvádzané dôvody v odvolaní sú subjektívneho charakteru žalobcov a nie sú dôvodmi, ktoré by vyplývali z vykonaného dokazovania ani v konaní vyplývajúcich z rozhodnutia, proti ktorému smeruje odvolanie, ale ani z odvolania 7C 145/2011. Žalobcovia nie sú vo vzťahu k poručiteľovi T. G.F. v žiadnom takom vzťahu, z ktorého by v prípade vyslovenia neplatnosti testamentu mohli svoje postavenie zlepšiť, nie sú dedičmi a preto ani nemôžu v prípade, ak by aj súd rozhodol o neplatnosti závetu, zdediť alebo iným spôsobom nadobudnúť nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom vyslovenia neplatnosti kúpnej zmluvy, resp. určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v konaní 7C 145/2011. Skutočnosti uvádzané žalobcami nemôžu vyvolať zmenu a to z dôvodu, že na takúto zmenu nemajú aktívnu legitímáciu a naliehavý právny záujem. Nariadenie súdnoznaleckého dokazovania na vyslovenie, či v čase spísania závetu bol alebo nebol D.. T. G. spôsobilý na právne úkony, nenariadil práve z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. Žalobcovia nie sú v žiadnom príbuzenskom pomere s poručiteľom, počas života poručiteľa T. G. nebol urobený ani skorší závet, ktorý by zaručoval žalobcom možnosť dedenia majetku po poručiteľovi. Z týchto dôvodov akékoľvek tvrdenia žalobcov v odvolaní, ktorými sa zaoberajú absolútnou neplatnosťou právneho úkonu - testamentu a tvrdeniami o zdravotnom stave poručiteľa v čase spísania testamentu a konfrontáciami so znaleckým posudkom O.. L. O. v konaní 7C 145/2011, sú bezpredmetné. K námietkam žalobcov a návrhu pristúpenia vedľajšieho účastníka do konania M.. S. Š. uvádzam, že súd disponoval vyjadrením M.. S. Š., ktorá sa vyjadrila, že nechce vstúpiť do konania a ja som svoje vyjadrenie k návrhu žalobcu na pristúpenie vedľajšieho účastníka, resp. intervenienta, oznámila podaním zo dňa 12.2.2018. Súčasne som súdu oznámila, že T. G. nemal zákonných dedičov a okrem mňa iných závetných dedičov neustanovil. Niet preto nikoho, kto by mohol byť na svojom dedičskom práve ukrátený, či poškodený, ako to tvrdili žalobcovia vo svojom odvolaní, ktoré podali proti uzneseniu súdu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Som toho názoru, že okresný súd vykonal dokazovanie na základe ktorého vo veci správne rozhodol. Nevykonal ďalšie dokazovanie a to z dôvodu, že absentoval naliehavý právny záujem, ktorí žalobcovia počas celého konania nepreukázali. Preto súd tak ako to uvádzal vo svojom odôvodnení rozsudku, konal hospodárne, bez zbytočných prietahov a po uplynutí 4 rokov vo veci aj rozhodol. Preto navrhujem, aby krajský súd napadnuté rozhodnutie potvrdil a zaviazal žalobcov na náhradu odvolacích trov konania.

10. Postupom podľa § 34 CSP odvolací súd prejednal odvolanie žalobcov ako podané včas a oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP (a contrario), v rozsahu vyplývajúcom z § 379 až § 380 CSP a z hľadísk uplatneného odvolacieho dôvodu (t. j. podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP) dospel k jednoznačnému záveru, že odvolanie je neopodstatnené a rozsudok je vecne správny a treba ho potvrdiť podľa § 387 CSP z jeho presvedčivých dôvodov.

11. Odvolací súd poukazuje na výstižné dôvody uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie a so zreteľom na odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, (keď právnym posúdením je činnosť súdu prvej inštancie, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav), vyvodzuje zo skutkového zistenia aké práva a povinnosti majú strany podľa príslušného právneho predpisu a o nesprávne právne posúdenie veci vtedy, ak došlo k omylu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak by súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

12. Je treba prisvedčiť podľa názoru odvolacieho súdu žalovanej, že nariadenie súdno-znaleckého dokazovania ohľadne spísania závetu, či bol alebo nebol T. G. spôsobilý na právne úkony, nebolo možné v prvoinštančnom konaní, keďže došlo k nedostatku preukázania naliehavého právneho záujmu (právny úkon podľa § 38 OZ)

13. Každá určovacia žaloba má aj preventívny charakter a môže mať miesto tam, kde jej pomocou je treba eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty právneho vzťahu, a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba je účinnejšia ako iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu riešenia právneho vzťahu, takže jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravy, ktorá môže aj odvrátiť prípadné budúce spory medzi účastníkmi (rozsudok NS SR z 21.2.1997 sp. zn. 3Cdo/137/96).

14. Napokon žalobkyňa pri výsluchu č. I. 178 - 179 pred súdom uviedla, že o zlom zdravotnom stave pána G. už mala žalovaná vedieť uvádzala to aj iná pani A., a G. žalobcov poznal, neboli to pre neho cudzie osoby, v roku 2003 bol umiestnený do domova dôchodcov.

15. Žalovaná tiež v konaní uviedla pri výsluchu, že V. D. bola rodená G., sestra V. G., kedy a ako zomrela V. G., ktorá po nej zdedila nehnuteľnosť, nemala tušenia, V. D. sa nepodieľala na umiestnení G. do domova dôchodcov (aj keď k tomu uviedla žalobkyňa v 2. rade, že mala informácie, že V. D. umiestnila G. do domova dôchodcov a ona nededila).

16. Uvedené ale nie je v rozpore o zisteným skutkovým stavom, pretože žalovaná okrem iného poukázala na neexistujúci príbuzenský pomer s poručiteľom ohľadne žalobcov, počas života poručiteľa T. G. nebol urobený skorší závet, ktorý by zaručoval žalobcom možnosť dedenia majetku po poručiteľovi a s ohľadom na zdravotný stav poručiteľa v čase spísania testamentu a konfrontácie so znaleckým posudkom O.. L. O. v konaní 7C/145/2011, keď žiadalo sa žalobou o vyslovenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu - testamentu, uvedené námietky odvolateľov nespôsobujú zmenu skutkového stavu po zistení súdom prvej inštancie a skutkový a materiál takto predložený odvolaciemu súdu na prieskum si v zhode s týmto vyčerpávajúcim skutkovým stavom aj odvolací súd osvojuje.

17. Aj pri porovnaní judikátov Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 1Cdo/26/2007, 2Cdo/231/2007) treba brať ohľad aj na prejednávanie veci v súvislosti so zisťovaním skutkového stavu z hľadiska hospodárnosti tak, aby rozhodnuté bolo čím skôr bez zbytočných prieťahov, a to podľa čl. 17 CSP. Žalobcovia jednoznačne nepreukázali naliehavý právny záujem na podaní žaloby a preto nemohli byť ani aktívne legitimovaní v tomto konaní. Aj keď súčasná procesná úprava sporového konania pripúšťa žalobu o určenie neplatnosti právnej skutočnosti (neplatnosť závetu) je to len pre prípad, ak by to vyplynulo z osobitného právneho predpisu, naliehavý právny záujem predstavuje podmienku úspešnosti žaloby podľa § 137 písm. c) CSP. Správne je zistenie súdu prvej inštancie v jeho argumentačnom závere, že T. G. konal v čase podpisu kúpnej zmluvy v duševnej poruche, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným a preto je uzavretá kúpna zmluva absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 38 ods. 2 OZ, žalobkyňa mala právny záujem na požadovanom určení, pretože je závetnou dedičkou neb. T. G., avšak zamietnutie žaloby v časti o určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy vo veci 7C/145/2011 toho istého súdu prvej inštancie, keď predmetom uvedeného konania bolo určenie kúpnej zmluvy medzi T. G.F. ako predávajúcim a žalobcami ako kupujúcimi (datovaná zmluva 30.8.2007, vklad bol povolený V-981/07 k nehnuteľnosti kat. úz. A. obec Perín-Chým, zapísané na LV č. XXXX), rodinný dom, (ďalej bolo žiadané, že predmetné nehnuteľnosti patria v podiely 1/1 do dedičstva po neb. T. G. a žalobkyňu B. Š. zaviazal súd zaplatiť žalovaným O. F. a spol. spoločne a nerozdielne 2.489,54 €). Preto aj zamietnutie žaloby v časti o určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy spôsobilo, že žalobcovia už v tomto konaní nemohli mať naliehavý právny záujem, táto otázka bola už predbežne vyriešená v súvislosti s rozhodovaním o

určení nehnuteľnosti do dedičstva (dedičský spis 1D/692/2008), keď dedičia zo zákona neboli a závetnou dedičkou bola práve žalovaná, ktorej bolo potvrdené nadobudnutie aktív dedičstva vo výške 3.483,24 €, a pasív dedičstva 774,75 € (vrátane pohľadávok M.. Š. V. V. D. na pohrebnom). Osvedčenie nadobudlo právoplatnosť 27.4.2009.

18. Odvolací súd hodnotí odvolanie ako neopodstatnené a rozsudok preto potvrdil.

19. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania so zreteľom na § 396 ods. 1 CSP, pretože bola úspešná žalovaná v celom rozsahu a preto má nárok na trovy odvolacieho konania s tým, že o výške rozhodne samostatným uznesením súd prvej inštancie, žalobcovia boli neúspešní.

20. Pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté: 3 hlasy za (§ 393 ods.2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).